

Οι κοινές μορφές εκδήλωσης της κενοδοξίας στην κοινωνία κατά τον ιερό Χρυσόστομο

[/ Πεμπτουσία](#)

Η απομάκρυνση από το χώρο της αγάπης, είναι η αιτία της κενοδοξίας. Η αλλοίωση αυτή διασπά την ύ-παρξη του κενόδοξου σε άδεια τμήματα. Η ίδια η ύπαρ-ξη χαιρείται όταν επαινείται για πράγματα που αγνοεί και στα οποία δε μετέχει. Για παράδειγμα, ο φτωχός προσπαθεί παντοιοτρόπως να ενδυθεί με τα καλύτερα ενδύματα για να δοξασθεί από τους πολλούς. Σε άλλη μορ-φή, βλέπουμε τον ίδιο τον άνθρωπο, ο οποίος είχε συνη-θίσει από μόνος του, τώρα λόγω του ότι απέκτησε κά-ποια οικονομική ευχέρεια, ζητά υπηρέτες και αν του πε-ρισσεύουν και άλλα χρήματα, σπεύδει να αγοράσει αργυρά σκεύη και ωραίο σπίτι. Και όλα αυτά, όχι γιατί υπάρχει ανάγκη, γιατί αν ήταν τόσο αναγκαία, ο κόσμος θα είχε χαθεί. Το κίνητρο αυτού του ανθρώπου, παρατη-ρεί η Χρυσοστόμια σκέψη, είναι η δόξα των ανθρώ-πων. Αυτές οι απεικονίσεις της σκιαγραφημένης ματαιοδοξίας έχουν διαχρονικό χαρακτήρα στο Χρυσοστομικό λόγο, ώστε η παρουσία τους να επεκτείνεται έως τις ημέρες μας.

Εάν ήταν απαραίτητα, τόσο πολύ τα λαμπρά ενδύματα, οι υπηρέτες, τα ωραία σπίτια, τότε το πλείστον της ανθρωπότητας θα είχε χαθεί, εφ' όσον δεν θα μπορούσε να έχει αυτές τις ανέσεις. Όταν όλοι αυτοί οι ματαιόδοξοι ερωτηθούν, π.χ. τί τους χρησιμεύουν τα αργυρά σκεύη, μπορεί να απαντήσουν ειλικρινά και να πουν «για να με εκτιμούν οι άνθρωποι», «για να με θαυμάζουν και να μη με περιφρονούν, ενώ ύστερα το ξανακρύβω για να μη με φθονούν και για να μη με βλάψουν». Αυτή την ψυχοσωματική δυσαρμονία η Χρυσοστομική σκέψη τη χαρακτηρίζει ως «ανοησία».

Γιατί η έφεση του ανθρώπου να προσβάλλει το Εγώ με την κενοδοξία του φανερώνει την εκτροπή από τη φυσική λειτουργία της ύπαρξης, γιατί: α. Ρίζα της κενοδοξίας είναι το εγωτικό κέντρο. Ο άνθρωπος αποτελεί δημιούργημα του Θεού, το οποίο καλείται να αναπτύξει το «κατ' εικόνα» για να φθάσει στο «καθ' ομοίωσιν», της αγάπης του Θεού. Σε περίπτωση που μειώνεται η αγάπη για να αυξηθεί η φιλαυτία και η ματαιοδοξία, τότε η ύπαρξη πτωχεύει και ευτελίζεται. β.

Όταν προσπαθεί να προβάλλει το εγωτικό κέντρο και την αυτοαξία του εξωτερικού ανθρώπου, δεν αισθάνεται την παρουσία της, γ. Η κενοδοξία οδηγεί σε παθοψυχολογική εμπλοκή τη λειτουργία της ύπαρξης, ενώ όταν είναι υγιής, ζητά υπηρετές, για να μη θεωρηθεί ευτελής μπροστά στα μάτια των άνθρωπων.

Από πολλούς δίνεται ως απάντηση, ότι χρησιμοποιούν αυτούς τους τρόπους και τα μέσα λόγω «αξιοπρέπειας». Και παρατηρεί η παιδοψυχολογική σκέψη του Χρυσοστόμου, ότι αυτή η συμπεριφορά δεν συνιστά αξιοπρέπεια για τον άνθρωπο, γιατί: α. Ο προφήτης Ηλίας δεν είχε ανάγκη βοήθειας, αφού τον προστάτευε ο ίδιος ο Θεός, όμως πήγαινε ως ζητιάνος και κτυπούσε την πόρτα της πτωχής γυναίκας και παρακαλούσε για ελεημοσύνη. β. Ο προφήτης Ελισσαίος έτρωγε στο σπίτι της πτωχής γυναίκας, δίχως να λογισθεί αυτό αναξιοπρέπεια. γ. Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος δεν είχε καν ενδύματα ούτε ψωμί. Για το Χρυσοστομικό λόγο, μια είναι η «αναξιοπρέπεια», το να έχεις πολλά, γιατί αυτό δεικνύει τον άνθρωπο «ωμό», «μαλθακό», «βλάκα», «υπερήφανο», «ματαιόδοξο» και «θηριώδη». Ενώ αξιοπρέπεια είναι το να κοσμεύεται η ύπαρξη από αγαθές και ενάρετες πράξεις.

Ο άνθρωπος αναπτύσσεται σωστά και ωριμάζει όταν η ζωή του γίνεται μια προσφορά αγάπης προς το συνάνθρωπο. Οι δυνάμεις που ωθούνται από την ανιδιοτελή αγάπη χαρίζουν στην ύπαρξη τη διάσωσή της. Όταν η ύπαρξη απαιτεί τη διακονία από το να διακονεί, οδηγείται στην αναστολή της λειτουργικότητας της. Η άρνηση για προσφορά, εργατικότητα, θυσία, οδηγούν τις δυνάμεις του ανθρώπου στον ψυχοσωματικό θάνατο και τελικά στην εθελούσια αυτοκαταστροφή του.

Η Χρυσοστομική παιδαγωγική μέθοδος σκοπό έχει να παρουσιάσει όλες αυτές τις αφύσικες προεκτάσεις της α-λογίας, όχι με κίνητρο τον κριτικό έλεγχο, αλλά τον παιδαγωγικό τρόπο της θεραπείας, αφού: α. Κινδυνεύει η ύπαρξη σε απώλεια και β. τον τρόπο της θεραπευτικής αγωγής στην αναμόρφωσή της. Οι προτάσεις της θεραπευτικής αυτής αναμόρφωσης της Χρυσοστομικής παιδείας, έχουν διαχρονική ισχύ και το μήνυμά τους φθάνει έως τις ημέρες του σύγχρονου ανθρώπου του 21^{ου} αιώνα, όπου το μυρμήγκι έβγαλε φτερά και πετά... Παρόλη τη σύγχρονη τεχνολογική και μορφωτική εξελικτική πορεία του ανθρώπου, το φαινόμενο του ατομισμού, της αυτάρκειας και της διεκδίκησης όλο και περισσότερων δικαιωμάτων, οδηγούν μάλλον στην κρίση της ύπαρξης και στα θλιβερά αδιέξοδά της, ώστε στις ημέρες μας να ακούγεται και ένα περίεργο αίτημα, για τη συγγραφή ενός νέου Ευαγγελίου Υδροχοϊκού.

Η εμπλοκή της ύπαρξης χαρακτηρίζεται ως αιτιολογία, δίχως να υπονοούνται εδώ οι πράξεις ή οι ενέργειες που αντιστρατεύονται την εγκεφαλική λογικότητα του ανθρώπου. Η «αλογία» αυτή καταλαμβάνει όλο τον υ-παρξιακό χώρο, γι' αυτό έχει

τη δύναμη να ανατρέψει την ισορροπία της ύπαρξης, «γιατί τί ταύτης της αλογίας χείρον γένοιτ' αν;». Η αλογία διασπά τη σωστή φα-νέρωση και λειτουργία της ύπαρξης, ώστε να της στερεί το λόγο της ύπαρξής της. Λόγος είναι το φως, το οποίο δίδεται σε κάθε άνθρωπο «ερχόμενον εις τον κόσμον». Το φως το αληθινό είναι ο Θεός Λόγος. Ο άνθρωπος με την ύπαρξή του φανερώνει την θεία συγγένεια του με τον Θεό-Λόγο.

Σε μια τέτοια διαμορφωτική πορεία προς τη συγγέ-νεια, δημιουργήματος και Δημιουργού, η λογικότητα της ύπαρξης είναι το απαύγασμα της παρουσίας του Χριστού. Η ανοδική και ανυψωτική αυτή πορεία του ανθρώπου οδηγεί στο απαύγασμα της παρουσίας του Χριστού και της αναστροφής του με το Θεό. Οπότε η αρμονική και φυσική αυτή κοινωνία δημιουργήματος - ύπαρξης και Θεού, μορφώνει τον ψυχοσωματικό άνθρωπο, ενώ αντίθετα η κενοδοξία παραμορφώνει την ύπαρ-ξη στην ασχήμια της αποστροφής, ακόμα και από τους ίδιους τους συνανθρώπους της.

(Αλέξιος Π. Παναγόπουλος, Στοιχεία Παιδαγωγικής ανθρωπολογίας ιερού Χρυσοστόμου, εκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος, σ. 49-52)